

nii et vastastikune viha ja kibedus Tartus näis muutuvat avaliku elu peamiseks sisuks. Sageli pidid õuekohus, asevalitseja ja kindralkuberner end vahele segama, et vähemalt linna jooksev asjaajamine hoopis soiku ei jääks.

Tõepoolest ei näi raehärradel säärestes oludes õiget töötahet olnud olevat. Alatasa leiame rae protokollides neil ajal teateid, et raehärrad oma tegevuses äärmist hooletust üles näitavad ja isegi rae koosolekud kvoorum puudusel sagedasti pidamata jäävad: koosolekule tulnud isikud kirjutanud oma nimed raamatusse ühes protestiga teiste mitteilmumise pärast, et ise järgmisel korral puududa ja teisi protestida lasta. Tuli juhtumusi ette, kus peale sekretäri ühtegi isikut koosolekule ei ilmunud. Paljude sissetulekute ja väljaminekute kohta puudusid kirjalikud arved, kantseleis ja arhiivis valitses äärmine korralagedus. Remmini teate järgi puudunud a. 1681 raes isegi Riia õiguse ja bursprake väljaanded, mida tal kui sekretäril tulnud eraviisil hankida.

Linna majandusolud ja nende korraldamine kindralkuberner J. J. Hastferi kaasabil. Üldine anarhia avaldas kõige hukatuslikumat mõju linna majandusele, mis nüüd hoopis rööpast välja läks. 1647. aastal linna laeka kohta kinnitatud määrusi ei tahtnud raad algusest peale meeleldi täita. Juba a. 1652 määras õuekohus raele 200 riigitaalrit trahvi laekamäärustiku ignoreerimise pärast. A. 1666 oli see rahatrahv veel maksmata; õuekohus nõuab selle äramaksmist ja kordab uuesti, et raad peab laekamäärustikku täpsalt täitma. Kui raehärrad nüüd trahviraaha ära maksavad, kuid selleks lihtsalt linnakassast vastava summa võtavad, otsustab õuekohus a. 1670, et raehärrad oma taskust peavad 200 riigitaalrit linnakassasse tagasi maksma. Kuid ka nüüd ei täida raad seda otsust ega käi oma tegevuses laekamääruste järgi. A. 1683 kaebavad gildid *Kastenordnung*'i mittetäitmise pärast rae peale, „durch dessen mächtige Obstrepanz diese schon längst in desuetudinem gerathen ist“. Hoolimata linna rahaasjade viletsast seisukorrast ei käinud raad linna rahadega kaugeltki kokkuhoidlikult ümber. Bürgermeistritele ja raehärradele määrati sageli kõrgemad palgad, kui need enne Vene sõda olid olnud. Harilikult said esimesed 150 riigitaalrit ja teised 50 riigitaalrit aastas. Bürgermeister Meyerile maksti 1674. aastast alates tema enda palve peale isegi 300 riigitaalrit aastas. Samuti kulutati kerge käega õieti suured summad Riia ja Stokholmi reise peale. Bürgermeistrid käisid sagedasti hoopis tühiste asjade pärast Rootsis ja veel sagedamini Riias kindralkubeneri juures. Hastfer kirjutab oma aruandes Karl XI-dale, et iga kord, kui paar burgermeistrit või raehärrat „sich gezancket oder mit der Schere geschlagen, es fort zum Prozess und kostbaren Reisen gediene, dass man dann strax auf der armen Stadt Nahmen undt Credit ansehnliche Summen aufgenommen, publike Obligationes gegeben“.

Kõigi loendatud tegurite mõjul läks Tartu majandus iga aastaga ikka enam tagurpidi. Kui kergemeelselt tehtud võlgade tagasimaksmisele tuli asuda, sattus linna majandus 80-dais aastais päris katastroofilisse seisukorda. Tähtsamad võlauskujad või õigemini nende pärijad nõudsid laenatud summasid energiliselt tagasi. Et linnal vaba raha polnud, tuli nõudjaid teisel teel rahuldada. Linna patri-moniaalmõis Saduküla panditi võlauskujate rahuldamiseks juba 1674. aastal; sama saatus tabas hiljemini ka teisi linnale kuuluvaid maid, mis 80-dais aastais peaaegu kõik olid sattunud võlausaldajate kätte. Ka linnamõisate talupojad läksid neil ajal linna kreditoride kasutada. Niiviisi oli üldine võlasumma tõusnud kaugelt üle 10 000 riigitaalri ja linnamajandust ähvardas täieline kokkuvarisemine: 1686. aastal on Tartu Hastferi sõnade järgi „fast ganz ruinirte Stadt“. Puudus